د پښتو ژبې لنډ ګرامر

ليکونکی : عبدالعلي رسولزاده
۲۰۲۳/۶/۱۰

د عنوانو لست

شمېره	عنوان	مخ
۱	له پیل څخه مخکې	
۲	د پښتو ژبې الفبې	۱
۳	د پښتو ژبې خاص توري	۲
۴	د عربي ژبې خاص توري	۳
۵	د پښتو ژبې ږغ لرونکي توري	۴
۶	پښتو (ی) ګانې	۶
۷	په پښتو کې(و)	۹
۸	کلمه	۱۰
۹	اسم	۱۰
۱۰	عام اسم	۱۱
۱۱	خاص اسم	۱۱
۱۲	اسم د شمېر له مخې	۱۲
۱۳	مفرد اسم	۱۲
۱۴	جمع اسم	۱۲
۱۵	اسم د حالت له مخې	۱۳
۱۶	فاعل	۱۳
۱۷	مفعول	۱۴
۱۸	اسم د جنس له مخې	۱۴
۱۹	مونث	۱۵
۲۰	مذکر	۱۵
۲۱	ضمیر	۱۶
۲۲	شخصي ضمیرونه	۱۷
۲۱	متکلم	۱۷
۲۲	مخاطب او غایب	۱۸ـ ۱۹
۲۳	ضمیر د حالت له مخې	۲۱

۲۴	فاعلي ضميرونه	۲۲
۲۵	مفعولي ضميرونه	۲۲
۲۶	ملكي ضميرونه	۲۳
۲۷	د خوا يا لوري ضميرونه	۲۳
۲۸	صفت	۲۵
۲۹	فعل	۲۷
۳۰	فعل د وخت له مخي	۲۸
۳۱	حال فعل	۲۸
۳۲	ماضي	۲۹
۳۱	مطلقه ماضي	۲۹
۳۲	قريبه ماضي	۲۹
۳۳	بعيده ماضي	۳۰
۳۴	را تلونكې زمانه	۳۲
۳۵	مصدر	۳۳
۳۶	امر	۳۴
۳۷	متعدي او لازمي فعلونه	۳۴
۳۸	متعدي فعل	۳۴
۳۹	لازمي فعل	۳۴
۴۰	قيد	۳۶
۴۱	د فعل قيد	۳۶
۴۲	د صفت قيد	۳۶
۴۳	د قيد قيد	۳۶
۴۴	د وصل كلمې	۳۸
۴۵	د ربط كلمې	۳۹
۴۶	جمله	۴۰
۴۷	ليک نښې	۴۱
۴۸	د تمرينونو جوابونه	۴۳

تر پیل د مخه خبري

د پښتو ژبي دغه لنډ ګرامر څه موده مخکي ما عبدالعلي رسول زاده په سویډن کي د پښتو ژبي د زدکوونکو لپاره و لیکی. هغه پښتو ژبي زدکوونکي چي په سویډنیو ښونځیو کي په زدکړه بوخت دي د هغو زدکړو تر څنګ په ښوونځي کي خپله مورنۍ ژبه هم لولي. په ښوونځي کي نه یوازي سویډني ژبه زده کوي بلکي تر څنګ ئې انګلیسي د دوهمي ژبي په توګه او جرمني یا فرانسوي یا هسپانوي یا کومه بله اروپایي ژبه د دریمي ژبي په توګه زده کوي.

که کوم زدکوونکی په ښوونځي کي خپله مورنۍ ژبه هم زده کوي نو نوموړی باید د دغو دو ژبو تر منځ په شباهتونو او توپیرونو هم و پوهیږي.

پورتني هدف ته د رسېدلو لپاره اړتیا وه چي دغه سي یو لنډ ګرامر راټول سي چي د یوې خوا زدکوونکو ته سخت نه وي او له بلي خوا ئې لومړی د سویډني ژبي سره او بیا د هغو نورو ژبو د زدکړي سره مرسته و کړي. زه پوهېږم چي دغه ګرامر ډېر لنډ دئ. خو د هغو څو کلونو تدریس له مخي چي مي نوموړو زدکوونکو ته کړی دئ دغه لنډ ګرامر مناسب و باله.

عبدالعلي رسول زاده
مالمو سویډن
alirasulzada@hotmail,com
0046709384755

بسم الله الرحمن الرحيم

د پښتو ژبي لنډ ګرامر

په ژبه کي ګرامر هغه پوهه ده چي سړي ته ور ښيي څرنګه په خبرو او ليکنو کي کلمې او نښې (ټکی ، کامه ...) په سمه توګه ځای پر ځای کړي.

د هري ژبي خبري له يو شمېر ږغونو څخه جوړي سوي وي. کله چي د يوې ژبي خبري کوونکو د خپلي ژبي ليکلو ته اړتيا موندلې ده. د هر ږغ لپاره ئې يوه نښه يا سمبول جوړ کړی دئ. دغه ټول ږغونه يا سمبولونه ئې سره يو ځای کړي دي او هغه ئې د خپلي ژبي د الفبې په نامه بللي دي. پښتنو هم د خپلي ژبي د ټولو ږغونو سمبولونه په يوه الفبې کي سره را ټول کړي دي. د پښتو الفبې د هر ږغ توری يا سمبول ئې په يوه نامه بللی دئ، چي دلته لاندي به ئې را وړو:

ا ب پ ت ټ ث ج چ ح خ څ ځ د ډ ذ ر ړ ز ږ ژ

س ش ښ ص ض ط ظ ع غ ف ق ک ګ ل م ن

ڼ و ه ۀ ی ي ې ۍ ئ.

د الفبې توري دوه ډوله معرفي کيږي. يو د توري ږغ دئ او بل

ئې نوم دئ. د توري ږغ په ليکلو سره نه سو ښودلای، خو د نومونو د ښودلو يو څو مثالونه ئې دلته لاندي را وړو:

(ا) نوم ئې الف

(ب) نوم ئې بې.

(ګ) نوم ئې ګاف دئ.

(ر) نوم ئې رې دئ....

د پښتو ژبي الفبې د عربي ژبي له الفبې څخه جوړه سوې ده. په پورتنۍ الفبې کي يو شمېر ږغونه سته چي د پښتو او عربي تر منځ ګډ دي، هغه لکه:

ا ب ت ج خ د ر ز س ش غ ک ل م ن و هـ ه ی ي

د پښتو ژبي خاص توري:

هغه چي په فارسي او عربي کي نه سته. په پورتنۍ الفبې کي دغه لاندي ۸ توري، خاص پښتو توري دي:

ټ څ ځ ډ ړ ږ ښ ڼ

که څوک غواړي چي سوچه پښتو خبري يا ليکنه و کړي نو په خپلو ليکنو او خبرو کي دي هغه کلمې خوښي کړي چي د دغو اتو تورو څخه يو يا څو توري پکښې راغلي وي لکه:

ټاکنه، ټال، ټاټوبی، ټغر، ټول....

څپلۍ ، څراغ ، څملاستل ، څټ ...

ځلمی ، ځولۍ ، ځواني ، ځنګل ...

ډېر ، ډکر ، ډنګر ، ډول ، ډډه ...

ربړ ، پروړ ، مړ ، موړ ، ړوند ...

زيږ ، موږ ، کوږ ، لږ ، خوږ ...

ښکلی ، ښه ، ښاغلی ، ښکر ...

رڼا ، پاڼه ، کوڼ ، روڼ ، منه ....

د عربي ژبي خاص توري:

دا چي موږ په پښتو کي يو شمېر عربي کلمې هم کاروو، ځکه مو د هغو کلمو د تلفظ له پاره په خپله الفبې کي د عربي ژبي د هغو ږغو(سمبولونه) توري هم را وړي دي:

ث ح ذ ص ض ط ظ ع ف ق (۱۰ توري)

ثواب	حل	ذخيره
صادق	ضرب	طياره
ظلم	عاجز	فرق
قدر		

د الفبې په تورو کي دغه لاندي توري د پښتو او فارسي تر منځ شريک توري دي:

پ چ ژ ګ

په پورتنۍ الفبې دغه هغه څلور توري دي چي په پښتو او دري دواړو کي را ځي، خو په عربي کي نه کارول کيږي.

په پورتنۍ الفبې کي (الف، و ، و ، ي ، ي او ې) د واول vowel یا ږغ لرونکو تورو او هغه نور توري د بې ږغه یا کونسونانتو consonant په نامه یادیږي چي دلته لاندي به ئې و وینو:

(ا) ب پ ت ټ ث ج چ ح خ څ ځ د ډ ذ ر ړ ز ږ ژ
س ش ښ ص ض ط ظ ع غ ف ق ک ګ ل م ن ڼ
(و) و ه ه ی (ي) ې ۍ ئ.

د الفبې پر تورو (ا ، و ، و ، ي ، ې) سربېره په پښتو کي (زورَ، زیرِ ، پیښُ مد آ او زورکی) هم په کلمو کي د واول تورو په شان کارول کیږي.

دلته لاندي به واول توري و پېژنئ:

vowel یا ږغ لرونکي توري لکه:

(ا ، و ، و ، ي ، ې).

واول توري په کلمو کي کانسونانت یا بې ږغه توري سره منښلوي او یا یې په حرکت را ولي څو له دي لاري کلمې جوړې کړي. دا باید و وایو چي نه یوائي واول توري کلمې جوړوي

بلکي (زوَر ، زېر، پېښ ، مَد او زورکی) هم د واول کار ور کوي مثالونه ئې لکه:

لومړی-

د واول تورو مثالونه:

کالي: په کا کي (ا) او په لي کي (ي) واول دي.

موږ : په موږ کي د (مو) لنډ (و) واول دي.

ډېر: په (ډې) کي (ې) واول ده.

خوب: په (خو) کي اوږد (و) واول دئ.

(ا ، و ، و ، مد ، ي او ې) اوږده واول دي او اوږده تلفظ کيږي.

دوهم -

د واول نښو مثالونه:

آس : په (آس) کي (مد) واول دئ او الف کونسونانت دئ.

کَټ : په (کَټ) کي زور واول دئ.

سِر : په (سِر) کي د (س) زېر واول دئ.

هُم : په (هُم) کي د (هـ) پېښ واول دئ.

تل (هميشه) : په (تل) کي د (تـ) زورکی واول دئ ، دا چي په کيبورډ کي زورکی نه سته نو مو نه دئ ليکلی.

(زور ، زېر ، پېښ ، او زورکی) لنډ واول دي يعني لنډ تلفظ کيږي. له بده مرغه نسي کېدای چي لنډ او اوږد تلفظ په ليکنه

کي و ښودلای سو .

پښتو (ی) ګاني : په پښتو کي دغه پنځه (ی ، ي ، ې ، ۍ ، ئ) سته :

۱ ـ نرمه یا ملینه (ی) :

دغه (ی) چي ټکي نه لري د نرمي (ی) په نامه بلل کیږي . دغه (ی) واول نه ده په کلمه کي د نورو بې ږغو (کونسونانت) تورو په شان را ځي لکه : سپی، سړی ، غویی ، ځای، زوی، دی ، ستړی او نور . کله چي د اسم (نوم) په پای را سي هغه اسم به نرینه نوم وي .

د نرمي (ی) له مخه توری به یا زور و لري ، یا به (الف) او یا (و) لري لکه : سړی ، لرګی ، غویی ، خوریی ، ځای ، پای ، چای ، زوی ، بوی ، خوی ، توی ....

۲ ـ لنډه یا معروفه (ي) :

لکه کالي ، بنګړي ، مامي ، دي ، سپي ، سړي، لرګي او نور . لنډه (ي) ځیني وختونه واول او ځیني وختونه کونسونانت یا بې ږغه وي چي یو څو مثالونه به ئې دلته را وړو :

لنډه (ي) د واول په شان :

ـ کیږي : دلته له (ک) څخه وروسته (ي) واول ده .

ـ دي : دلته له (د) څخه وروسته (ي) واول ده، ځکه (د) ئې حرکت ور کړی دئ .

ـ تیر : دلته (یـ) واول ده ، ځکه (تـ) ئې له (ر) سره مښلولې ده .

ـ ړیره : (یـ) واول ده ځکه (ړ) ئې له (ر) سره مښلولې ده .

لنډه (ي) د کونسونانت په شان :

ـ یَو : دلته (یَ) ده ، ځکه زور له کونسونانت (و) سره مښلولې ده .

یار : دلته (یـ) کونسونانت او (الف) واول دئ چي له (ر) سره ئې مښلولی دئ .

ـ یوم : دلته (یـ) کونسونانت ده چي د واول (و) له لاري له (م) سره مښتې ده .

۳ ـ اوږده یا مجهوله (ې) :

لکه ادې ، شیدې ، مستې ، پایڅې ، ډېر ، تېر ، ببل او نور .

اوږده (ې) هر وخت واول وي او هیڅ وخت کونسونانت نه وي .

۴ ـ درنه یا ثقیله ښځینه (ی) :

لکه : ډوډۍ ، ګاډۍ ، چوکۍ ، غالۍ ، ملالۍ او نور .

دغه (ی) د مونث یا ښځینه نومو له پاره راځي . دغه (ی) هیڅ وخت واول نه وي بلکي تل کونسونانت وي . د دغې (ی) تر مخ توری تل زورکی لري .

۵ ـ درنه (ثقیله) فعلي (ئ):

دغه ثقیله (ئ) زیاتره د امریه فعلونو لپاره را ځي لکه: و کړئ!، راوړئ!، را ئې وړئ، و خورئ! مه ځئ او نور. درنه ښځینه (ۍ) او درنه فعلي (ئ) دواړي واول نه بلکي کونسونانت دي او تر مخ توری ئې تل زورکی لري.

دلته باید و وایو چي د پښتو د پنځو (ی، ي، ې، ۍ، ئ) له جملې څخه (ي، ې) واول دي. مخکي مو و ښوده چي (ي) کله واول او کله کونسونانت ده.

(ی، ۍ، ئ) هر وخت کونسونانت دي او هیڅ وخت واول نه وي.

لومړی ـ تمرین:

په لاندي جملو کي د خپل تلفظ له مخي (ی) صحیح کړئ او بیا ئې د کتاب په پای کي د جوابو له پاڼي سره و ګورئ!

یو سړی ډاکتر ته ورغی او له خپلی ناروغی څخه ئی شکایت وکړ.

ډاکتر ور ته و ویل: "ولی وختی را نه غلی".

ناروغ ورته و ویل: "پخوا می له یونانی طبیب څخه دوا

اخيسته”.

ډاکتر و ويل: ”هغه مزخرف سړی دی او د څو مزخرفو دواوو نومونه ئی زده دی او ډېر نه پوهيږی”.

ناروغ و ويل: ”هو! ستا مزخرف نوم ئی هم زده وو”.

په پښتو کي (و):

په پښتو کي (و) دوه ډوله تلفظ کيږي مګر په ليکلو کي دواړه يو شان ليکل کيږي لکه:

۱ـ اوږد يا مجهول (و) لکه:

زانګو، بيزو، ښارو، کاکو، تور، مور، خور او نور. اوږد (و) هر وخت واول دئ هيڅ وخت کونسونانت نه را ځي.

۲ـ لنډ يا معروف (و) لکه:

کډو، بازو، زوی، بوی، لوی، خوی، توی او نور. لنډ (و) کله واول او کله کونسونانت وي. لنډ (و) په پورتنيو اسمو کي واول دئ. کونسونانت ئي لکه: يَو، لَو، کنډَو، پَلَو، ولَوَر، وار او نور. لنډ (و) هلته کونسونانت دئ چي د يوه واول په واسطه له کوم بل توري سره مبنتی وي.

word کلمه

هره معنا لرونکې خبره چې انسان ئې تر خوله را باسي کلمه بلل کیږي لکه : زه ، دوی ، مېز ، کتاب ، ته ، دی او نور . کلمه لاندې ډولونه لري :

اسم (نوم)	**Noun**
ضمیر	**Pronoun**
صفت	**Adjective**
فعل	**Verb**
قید	**Adverb**
د وصل یا نښلولو توری	**Conjunktion**
د ارتباط توری	**Preposition**

noun اسم یا نوم

اسم هغه کلمه ده چې د یو شي، انسان، حیوان یا ځای نوم وي لکه : سړی، کتاب ، ښوونځی ، کور ، موږک ، ښار ، کاغذ ، زړا، افغانستان ، خوب ، خندا او نور .

دوهم تمرين :

په لاندي جملو کي اسمونه پيدا کئ او بيا ئې د جوابو له پاڼي سره وګورئ !

يوه سلماني د يوه سړي سر په پخه چاړه ور خرايه او پر سر ئې ويني را بهيدلې . پدغه وخت کي سلماني پوښتنه ځيني و کړه : " څو ورونه ياست"؟

سړي جواب ور کړ:" که ستا له چړې څخه ژوندی پاته سوم نو دري ورونه يو ".

اسم پر دوه ډوله دئ لکه عام اسم او خاص اسم :

الف ـ عام اسم :

عام اسم هغه اسم ته وايي چي د هغه جنس د ټولو غړو نوم وي لکه : مېز، کتاب ، هلک ، ښځه ، ښار، قلم ، غوا او نور .

ب ـ خاص اسم :

هغه اسم ته وا يي چي د هغه په ډول بل نه وي ، لکه :

احمد ، کابل ، هرات ، حليمه ، جرمني ، لمر ، مځکه ....

دريیم تمرين :

په لاندي جملو کي عــام او خــاص اسمونه پيدا کئ او بي ئې د جوابو له پاڼي سره و ګورئ !

کله چي احمد شاه بابا د هندوستان تر سفر وروسته د خپل لښکر سره بیرته د کندهار خوا ته را رهي سو، د کندهار ښار ته نژدې ئې د شپې تېرېدو تیاري و نیوله. په دغه وخت کي یو عسکر په تېښته کور ته ولاړ.

اسم د شمېر له مخي:

یا مفرد (یو) وي او یا جمع (ډېر) وي.

مفرد اسم:

مفرد یعني (یو) لکه: قلم، کاغذ، مېز، سړی، خوب او نور.

د اسم جمع یعني (ډېر) لکه:

مفرد	جمع
قلم	قلمان
کاغذ	کاغذونه
مېز	مېزونه
سړی	سړي
غوا	غواوي یا غواګاني
غل	غله
وری	وري
ډوډی	ډوډۍ
نجلۍ	نجوني ....

خلورم تمرین :

په لاندي جملو کي لومړی اسمونه پیدا کئ او بیا ئې جمعي و لیکئ !

یوه غله د یوه سړي د کور دېوال سوری کړ او کور ته ور ننووت. د کور خاوند پر را ویښ سو. غل و ببرېدی او و ئې غوښتل چي د دېوال تر سوري و وزي. د کور خاوند تر پښه و نیوی. غله ناره کړه: "وروره! دغه پښه مي خوږېږي، هغه بله پښه مي و نیسه". د کور خاوند چي د غله پښه ایله کړه، غل ځني و تښتېدی.

اسم د حالت له مخي یا فاعل وي یا مفعول.

فاعل subject :

فاعل هغه څوک یاشی دئ چي یو کار کوي یعني فعل یا کار د ده له خوا تر سره کیږي لکه: په لاندي جملو کي تر کومي کلمې لاندي چي کرښه کش سوې ده فاعل دي:

احمد ښوونځي ته ولاړ.

ملالۍ کابل ته ځي.

ښوونکی چیري ولاړ؟

احمد او محمود به را سي.

مفعول object :

مفعول هغه څوک يا شی دئ چي د فاعل فعل يا کار پر تر سره کيږي لکه :

زمرک سدو ته و ويل .

ښوونکي زدکوونکي ته ورغی .

احمد نوی کور جوړ کړ .

موږ خپل کالي مينځو .

تا له احمد سره خبري کولې .

پنځم تمرين :

په لاندي جملو کي فاعل او مفعول پيدا کئ او بيا ئې د جوابو له پاڼي سره و ګورئ !

خوشال انځر ګل ته و ويل ، د جمعې په ورځ به موږ احمد و وينو . احمد يو ډېر ښه تلويزيون لري، موږ به په هغه تلويزيون کي د فتبال لوبه و ګورو . بيا به موږ د احمد له پلار سره خبري و کړو .

اسم د جنس (نر يا ښځه) له مخي دوه ډوله دئ :

۱ ـ مونث (ښځينه) اسم :

لکه غوا، پښه ، پياله ، انا ، بيزو، نجلۍ ، کوڅه ، پاڼه او نور .

۲ ـ مذکر (نرینه) اسم :

لکه نیکه ، پلار ، ورور ، توتي ، مېز ، زوی ، تره، موټر ، سړک او نور .

دلته به د مونث او مذکر اسمو د مفرد او جمع یو څو مثالونه را وړو :

مونث اسمونه :

مفرد	جمع
شپږه	شپږي
کډوه	کډوي
پیاله	پیالي
انا	انا ګاني
ارزو	ارزو ګاني
ډوډۍ	ډوډۍ
نجلۍ	نجوني

مذکر اسمونه :

مفرد	جمع
غل	غله (پر ل زورکی دئ)
سړی	سړي
سپی	سپي

اکا (کاکا)	اکا ګان (کاکا ګان)
مېز	مېزونه
مېرې	مېرېيان

هره ژبه له يوې خوا ځيني استثناوې لري او له بلې خوا ځيني خاصې قاعدې لري . که غواړې چې دغه قاعدې و لولئ، په مهرباني سره په www.pashto.se پښتو پاڼه کې د (پښتو ژبه او ګرامر) تر نامه لاندې په ليکنه کې و ګورئ .

ضمير pronoun

ضمير هغه کلمه ده چې د اسم يا نوم پر ځای را ځي لکه :

زه	موږ
ته	تاسې
دی، دا، دغه ، هغه	دوی ، هغوی
زما	زموږ
ستا	ستاسې
د ده، د دې	د دوی
د دغه	د دغو

پورتنې ضميرونه د شخصي ضميرو په نامه ياديږي .

په لاندي جملو کي د ضميرونو مثالونه وګورئ ! تر هر ضمير لاندي يوه کرښه (ليکه) کش سوې ده :

دي (دغي ښځي) لوست زده کړ .

زه کابل ته ولاړم .

ما له ده سره خبري وکړې .

ته ولي نه وې را غلی ؟

شپږم تمرين :

په لاندي جملو کي ضميرونه پيدا کئ او بيا ئې د جوابو له پاڼي سره وګورئ !

ده له دوی سره خبري کولې چي د دې ورور را غی .

ما د دې کتابونه ور وړل .

تا ولي دوی ته خبر ور کړ چي زما قلم ورک سو ؟

شخصي ضميرونه دري ډولونه لري لکه :

١ـ متکلم first person

٢ـ مخاطب second person

٣ـ غايب third person

١ـ متکلم first person

متکلم هغه څوک دئ چي خبري کوي لکه :

زه کور ته ځم . دلته (زه) متکلم دئ .

موږ کور ته ځو . دلته (موږ) متکلم دئ .

ما احمد ته و ویل . دلته (ما) متکلم دئ .

۲ـ مخاطب second person :

مخاطب هغه څوک دئ چي متکلم خبري ور ته کوي لکه : ته ، تا ، تاسي .

ته کور ته ولاړ سه . دلته (ته) مخاطب دئ .

تا له ده سره و ځغستل . دلته (تا) مخاطب دئ .

تاسي کور ته ولاړ سئ . دلته (تاسي) مخاطب دئ .

۳ ـ غایب third person :

غایب هغه څوک دئ چي متکلم د مخاطب سره د هغه په باره کي (په اړه) خبري کوي لکه :

دی کور ته ځي . دلته (دی) غایب ضمیر دئ .

دا کور ته ځي . دلته (دا) غایب ضمیر دئ .

دغه را وړه . دلته (دغه) غایب ضمیر دئ .

دوی کور ته ځي . دلته (دوی) غایب ضمیر دئ .

متکلم، مخاطب او غایب مفرد او جمع لري لکه :

د متکلم مفرد: زه، ما

مثال ئې :

زه کابل ته ځم .

زه کابل ته ولاړم .

ما احمد ته و ویل .

د متکلم جمع : مونږ

مثال ئې :

مونږ کتاب لولو .

مونږ کتاب و لوست .

د مخاطب مفرد : ته ، تا

مثال ئې :

ته لیک لولې .

تا لیک و لوست .

د مخاطب جمع : تاسې

مثال ئې :

تاسې ډوډی و خوره .

تاسې ډوډی خورئ .

غایب ضمیرونه :

د غایب مذکر مفرد: دی، ده ، دغه ، هغه

مثال ئي :

دى له هيواد سره مينه لري .

ده له هيواد سره مينه لرله .

دغه او هغه بېله دي څخه چي ليري والى او نيژدي والى ښكاره كي نور توپير نه لري لكه :

مثال ئي :

دغه يا هغه مي په كابل كي و ليدى .

د غايب مذكر جمع : دوى ، هغوى

دوى پوهنتون ته ولاړل .

دوى مي په كابل كي و ليدل .

هغوى مي په كابل كي و ليدل .

د غايب مونث مفرد: دا ، دي ، دغه ، هغه ، دغي ، هغي

مثال ئي :

دا هم له هيواد سره مينه لري .

دي هم له هيواد سره مينه لرله .

دغه يا هغه مي په كابل كي و ليده .

دغي يا هغي احمد ته خپل حال و وايه .

د غایب مونث جمع : دوی ، هغوی

مثال ئې :

دوی له ښوونځي سره مینه لري .

دوی له احمد سره خبرې و کړلې .

هغوی له کابله یا (له کابل څخه) را غللې .

هغو خپلو میندو ته ډوډۍ ور کړه .

اوم تمرین :

په لاندي جملو کې متکلم ، مخاطب او غایب ضمیرونه پیدا کړئ !

تاسې د دې په اړه ده ته خبرې کړې دي .

دوی ده ته کتاب ور کړ .

ما لا خپل لوست نه وو خلاص کړی چې دوی را غلل .

تا چې زموږ سره خبرې و کړې دوی ولاړل .

هغې چې تاسې و لیدلاست ډېره خوشاله سوه .

هغو موږ ته ډوډۍ را کړه .

ضمیر د حالت له مخې :

دلته لاندي به دغه درې ډوله ضمیرونو مثالونه را وړو :

فاعلي حالت :

زه ، ما : زه ښوونځي ته ځم . ما ډوډۍ و خوړه .

مونږ : مونږ ښوونځي ته ځو . مونږ ښوروا و خوړه .

ته ، تا : ته کار کوې . تا کار و کړ .

تاسي : تاسي کار کوی (کوئ) . تاسي و ځغستل .

دی ، ده : دی ډوډۍ خوري . ده و ويل .

دا ، دې : دا کالي مينځي . دې کالي و مينځل .

دغه ، دغي : دغه را ځي . دغي و ويل . دغي و ويل .

دوی : دوی ښار ته ولاړل . دوی احمد ته و ويل .

مفعولي حالت :

زه ، ما : احمد زه و وهلم . احمد ما ته و ويل .

مونږ : دوی مونږ وهي . ده مونږ خبر کړو .

ته ، تا : احمد ته و وهلې . احمد تا رېغوي . احمد تا وهي .

تاسي : محمود تاسي بيايي . محمود تاسي خبر کړلاست .

دی : سدو دی و واهه . سدو دی را ولي .

دا : محمود دا بيايي . محمود دا خبره کړه .

دغه : احمد دغه له ځانه سره وړي . ده دغه له ځان سره يو ور .

دوی : زه دوی ته وايم . ما دوی ته و ويل .

ملکي حالت:

زما: زما کتاب را کړه.

زموږ: زموږ کالي سپين رنګ لري.

ستا: ستا ښوونځی چيري دئ؟

ستاسي: ستاسي کور چيري دئ.

د ده: د ده قلم مات سو.

د دې: د دې موټر خراب سو.

د دغه: د دغه ښځه کتاب را واخله!

د دوی: د دوی کالي خيرن دي.

د خوا يا طرف ضميرونه:

د خوا ضميرونه هغه ضميرونه دي چي متکلم و مخاطب او غايب ته يو څه وايي. د خوا ضميرونه دري دي لکه: (را)، (در) او (ور). دغه ضميرونه ځکه دلته را وړل سوي دي چي په زياترو وختو کي ئې خلک په خبرو کي (در) د (تر) د رابطې سره ګډوي.

مثالونه ئې:

د متکلم خوا ته:

له ما سره را څه! دلته متکلم مخاطب ته وايي، را څه!

د مخاطب خوا ته :

ته در ځه ! متکلم دلته مخاطب ته وايي ، در ځه !

د غايب خوا ته :

ته دوی ته ور ځه ! متکلم دلته مخاطب ته وايي ، ور ځه !

زياتره خلک غلطي کوي، (در) او (تر) سره ګډوي ، هغه دا چي متکلم وايي :

در ځو به زه تا ته ولاړ يم ؟ اصلا بايد و وايي ، تر ځو به زه تا ته ولاړ يم ؟ مثالونه ئې :

نا سم	سم
در ځو به موږ ولاړ يو ؟	تر ځو به موږ ولاړ يو ؟
در سهاره ويښ وم .	تر سهاره ويښ وم .
در کوم ځايه ولاړې ؟	تر کوم ځايه ولاړې ؟
در ما را و رسېد.	تر ما را و رسېد .

در کله به موږ په جګړو لګيا يو؟ دغه سمه جمله نه ده . بلکي ، تر کله به موږ په جګړو لګيا يو ، سمه جمله ده .

adjectiv صفت

صفت هغه کلمه ده چي په جمله کي پر اسم تاثير کوي لکه :
جګ سړی، توره غوا، زوړ کتاب ، کوچنی هلک، ښه مېوه او نور .

دلته جګ ، توره ، زوړ ، کوچنی ، او ښه صفتونه دي .

صفت د اسم د مذکر ، مونث ، مفرد او جمع تر تاثير لاندي را ځي لکه :

يو زوړ سړی .
دري زاړه سړي .
يوه زړه ښځه .
څلور زړي ښځي .
يو موړ پسه .
دوه ماړه پسونه .
يوه مَړه مېږ .
پنځه مَړي مېږي .
يو پوخ دېګ .
دوه پاخه دېګونه .
يوه پخه ډوډی .
شپږ پخي ډوډی .

د صفت د ډولونو څخه يو ډول عددي صفت دئ لکه : يو، دوه ، درې ، څلورم ، اتم ، دوولسم ، نيم ، درې څلورمي او نور .

مثالونه ئې :

ملالۍ درې قلمان لري .

احمد دوه توتيان لري .

مورې په دوو ښوونځيو کي لوست وايو .

زمورږ د کلي هر دريېم کوچنی په ښوونځي کي نه دئ .

د احمد کور په څلورم منزل کي دئ .

اتم تمرين :

په لاندي جملو کي صفتونه پيدا کئ ! بيا ئې د کتاب په پای کي د جوابو له پاڼي سره و ګورئ !

احمد ښه زدکوونکی دئ .

زمورږ کور په هغه سره تعمير کي دئ .

احمد چي را غی له ځان سره ئې يو ښکلی بايسکل را ووست .

په دې لوی ښار کي د بربښنا جګي پايې ستنه .

سدو د ډوډۍ څلورمه برخه و خوړه .

د دغه ښار هره شپږمه نجلۍ ګنډل کولای سي .

دوی درو درو هلکانو ته پيسې ور و وېشلې . د باغ او مځکي د حاصلاتو لسمه برخه بايد په زکات کي ور کړه سي .

فعل verb

فعل هغه کلمه ده چي د يوه کار کول ښکاره کوي لکه : ځم ، خورو، ليکي ، را وړئ !، ګوري ، خاندي ، ځو ، را غلو او داسي نور .

مثالونه ئي په جملو کي :

زه کور ته ځم .

زه کابل ته ولاړم .

مورِ کابل ته ولاړ سو ؟

مورِ به کابل ته ولاړ سو .

ته کابل ته تللی وي .

دوی کابل ته تللي دي .

په پښتو کي فعل د جملي په پای کي را ځي . په پورتنيو جملو کي ئي وينی چي فعلونه د جملو په پای کي را غلي دي .

نهم تمرين :

پدي لاندي جملو کي فعلونه پيدا کئ !

ميرويس د ښوونځي څخه را ځي . پر لاري د احمد ورور ور سره را اخلي . کله چي ئي کتابونه را وړل د خپل ښوونکي سره خبري کوي .

فعل د وخت یا زماني له مخي:

د فعل یا کارکولو څخه وخت هم ښکاره کیږي لکه حال (اوس)، ماضي (تېره زمانه) او مستقبل (راتلونکې) زمانه. اوس به دلته هره هره زمانه و لولو:

لومړی -

حال present:

هغه زمانه (وخت) دئ چي یو کار اوس کیږي.

مثالونه ئې:

زه ښوونځي ته ځم.

ملالۍ لیک لیکي.

پسه واښه خوري.

تاسي ګنډونکي ته کالي وړی.

دا نن له کابله را ځي.

دوی کار کوي.

ته مېوه خوري.

دښمن د خلکو کور نړوي.

دوهم -

ماضي يا تېره زمانه :

هغه زمانه ده چي يو كار په تېر وخت كي سوى وي . د دغي زماني دري ډولونه به دلته را وړو .

الف -

مطلقه ماضي past tens :

چي يو كار په تېره زمانه كي سوى وي لكه :

زه پرون كور ته را غلم .

ما كورنى كار و كړ .

موږ ښوونځي ته و لاړو .

ته ښوونځي ته ولاړې .

تا ډوډۍ و خوړه .

ده كار و كړ .

دى (احمد) ښوونځي ته ولاړ .

دوى كابل ته ولاړل .

ب -

قريبه يا نيژدې ماضي present perfect :

پدې زمانه كې يو كار اوس ته نژدې په تېره زمانه كي سوى

وي لکه :

زه ښوونځي ته تللی یم.

مورې کتاب را وړی دئ .

ته کابل ته تللی يې .

تا ډوډی خوړلې ده .

تاسي کور ته تللي یاست .

ده خپل کارونه کړي دي .

دې ډوډی خوړلې ده.

دوی خپل کلي ته تللي دي .

یو ټکی چي دلته ډېر مهم دی ، هغه دا چي په قریبه ماضي کي باید یو کومکي فعل لکه : یم ، یو ، يې ، یاست ، دئ ، ده ، دي را وړل سي .

ج -

بعیده یا لیري ماضي : past perfect

هغه ماضي ده چي یو کار په لیري تېره زمانه کي سوی وي لکه:

زه کندهار ته تللی وم.

مورې خپل کار کړی وو .

ته کابل ته تللی وې .

تاسي خپل کورنی کار کړی وو .

ده موټر جوړ کړی وو .

دې له خپل پلار سره خبري کړي وې .

دوی را غلي ول.

د قريبي ماضي په شان په بعيده ماضي کي هم بايد په هره جمله کي يو کومکي فعل لکه : (وم ، وو ، وې ، واست ، وو ، وه، ول ، وې) را سي . د قريبي او بعيدي ماضي کومکي فعلونه دي چي دغه دوې ماضي زمانې سره جلا کوي .

دلته به بده نه وي چي د قريبي او بعيدي ماضي يو څو مثالونه په انګليسي کي را وړو . دا ځکه چي په دغو دواړو ماضي زمانو کي کومکي فعلونه ستنه او موږ اوس په پښتو کي دغه کومکي فعلونه ليري کوو لکه : د قريبي ماضي مثال :

ما مطالعه کړې ده .	I have studied .
ده مطالعه کړې ده .	He has studied .

د بعيدي ماضي مثال :

ما يو کتاب مطالعه کړی وو .	I had studied a book.
ده يو کتاب مطالعه کړی وو .	He had studied a book.

دریم -

را تلونکې زمانه   future :

چې یو کار په را تلونکې زمانه کې کیږي . د دغې زمانې ننښه په لیکنه کې د (به) کلمه ده لکه :

زه به سبق و لولم .

مورږ به کتاب را وړو .

ته به کالې و مینځې .

تاسې به ډوډۍ و خورۍ (و خورئ) .

دی (احمد) به را سي .

دا (ملالۍ) به و خاندي .

دوی به خط و لیکي .

لسم تمرین :

په لاندې جملو کې و ښیاست چې هره یوه ئې په کومه زمانه کې پیښه سوې ده . او بیا ئې د جوابو له پاڼې سره و ګورئ !

دی زما سره کابل ته ځي .

ته خپل لوست لولې .

دوی د احمد له پلار سره ولاړل .

ما خپل کتاب لوستلی دئ .

دې تاسې ته پخوا ویلي ول .
هغه به سبا له افغانستان څخه را سي .
زه کابل ته تللی وم .
تا خپل کالي اغوستي ول .
دوی را غلي دي .

مصدر   infinitiv :

مصدر هغه کلمه ده چې د هغه څخه د فعل مختلف حالتونه جوړیږي او یا مصدر د فعل نوم دئ ، د مصدر په اخر کي (ل) وي لکه :

لیکل، کتل، کول، ښکاره کېدل ، څغستل، پرېکېدل ، پرې کول او نور . دلته به یو مثال را وړو چې څرنګه د خوړل له مصدر څخه د فعل نور حالتونه جوړیږي لکه :

خوړل

حال	مطلقه ماضي	قریبه ماضي	بعیده ماضي	راتلونکي
خورم	و مې خوړ	خوړلی مې دئ	خوړلی مې وو	و به یې خورم
خورو	و مو خوړ	خوړلی مو دئ	خوړلی مو وو	و به یې خورو
خورې	و دې خوړ	خوړلی دې دئ	خوړلی دې وو	و به یې خورې
خورئ	و مو خوړ	خوړلی مو دئ	خوړلی مو وو	و به یې خورئ
خوري	و یې خوړ	خوړلی یې دئ	خوړلی یې وو	و به یې خوري

امر imperative :

امر فعل د یوه کار د کولو امر کوي. امر هغه فعل دئ چي د متکلم له خوا مخاطب ته ویل کیږي لکه :

ډوډی و خوره !

دلته را سه !

کور ته ولاړ سه !

کتاب و وایه (و لوله) !

تر کوره و ځغله !

ته کار و کړه !

ژر و ځغله !

متعدي او لازمي فعل :

متعدي فعل transitive verb :

هغه فعل ته ویل کیږي چي په جمله کي فاعل او مفعول دواړه را غلي وي او مصدر ئې په لاندي ډول وي لکه :

ماتول ، پرې کول ، بیدول ، ایسته کول ، خوړل او نور. یو څو مثالونه ئې :

ـ احمد قلم مات کړ.

په دغه جمله کي (احمد) فاعل ، (قلم) مفعول او (مات کړ) متعدي فعل دئ ، چي د (ماتول) مصدر څخه جوړ سوی دئ.

ـ زه ملالۍ ته وایم .

په پورتنۍ جمله کي (زه) فاعل ، ملالۍ مفعول او (وایم) متعدي فعل دئ چي مصدر ئې (ویل) دئ .

لازمي فعل intransitive verb :

هغه فعل ته ویل کیږي چي په جمله کي ئې فاعل را غلی وي او مفعول نه لري او مصدر ئې په لاندي ډول وي لکه :

ماتېدل ، پرې کېدل ، مرېدل ، بیدېدل (ویدېدل) او نور لکه :

بیدېدل (ویدېدل)

حال	مطلقه ماضي	قریبه ماضي	بعیده ماضي	راتلونکي
بیدېږم	بیده سوم	بیده سوي یم	بیده سوي وم	بیده به سم
بیدېږو	بیده سوو	بیده سوي یو	بیده سوي وو	بیده به سو
بیدېږې	بیده سوې	بیده سوي یې	بیده سوي وې	بیده به سې
بیدېږئ	بیده واست	بیده سوي یاست	بیده سوي واست	بیده به سئ
بیدېږي	بیده سو	بیده سوي دئ	بیده سوي وو	بیده به سي
بیدېږي	بیده سول	بیده سوي دي	بیده سوي ول	بیده به سي

یوولسم تمرین :

د (کول) د متعدي فعل او (کېدل) د لازمي فعل د مصدرونو څخه د فعل نور حالتونه جوړ کړئ او بیا ئې د جوابو له پاڼي سره و ګورئ .

قـيد adverb

قيد هغه کلمه ده چي په جمله کي پر فعل ، صفت او بل قيد باندي اغېز و کي لکه په لاندي جملو کي :

د فعل قيدونه :

ـ سدو په خندا را غی .

په لوړه جمله کي (په خندا) قيد دئ ځکه چي د (راغی) پر فعل ئې اغېز کړی دئ .

ـ ملالۍ ژر را ځه !

دلته (ژر) قيد دئ او پر (را ځه) فعل ئې اغېز کړی دئ .

د صفت قيدونه :

ـ د ده کور په هغه ډېر جګ تعمير کي دئ .

په لوړه جمله کي (ډېر) د صفت قيد دئ او پر (جګ) صفت ئې اغېز کړی دئ .

ـ ملالۍ خورا ښکلې نجلۍ ده .

په لوړه جمله کي (خورا) د (ښکلې) صفت له پاره قيد دئ .

د قيد قيدونه :

ـ زمرک بيخي ژر را غی .

په لوړه جمله کي (بيخي) د (ژر) قيد له پاره قيد دئ او (ژر) د

(راغی) د فعل له پاره قید دئ.

ـ احمد ښه په خندا و ویل.

دلته (ښه) د (په خندا) قید له پاره قید دئ او (په خندا) د و ویل د فعل له پاره قید دئ.

دوولسم تمرین:

په لاندي جملو کي قیدونه و ښیاست، و وایاست چي کوم ډول قید دئ او بیا ئې د جوابو له پاڼي سره و ګورئ.

۱ ـ دوی په خندا را غلل.

۲ ـ خدای دي په افغانستان کي ژر سوله را ولي.

۳ ـ سړی باید له هر چا سره په ورین تندي خبري و کي.

۴ ـ محمود ښه په خندا خبري و کړلي.

۵ ـ هلک بیخي په خوښي کور ته را غی.

۶ ـ رنا د پلار سره بیخي په خوښي خبري و کړلي.

۷ ـ موږ به ډېر ژر کور ته ولاړ سو.

۸ ـ دا له پلار سره په خوښي ولاړه.

د وصل کلمې conjunction

دا هغه کلمې دي چي دوه اسمونه یا دوې جملې سره نښلوي مثالونه ئې: لکه په لاندي جملو کي:

احمد او محمود راغلل.

ده و ویل چي دی ناروغ دئ.

دی را غی مګر دوی را نه غلل.

که څه هم ته په کور کي نه وې زه را غلم.

دی به درسي که ته غواړې.

یا به احمد یا به رڼا موټر و چلوي.

هر څومره چي مي در ته و ویل غوږ دي و نه نیوی.

احمد رانه غی لکه چي نا روغ وو.

په لوړو جملو کي (او، چي، مګر، که څه هم، که، یا...... یا، هر څومره چي، لکه چي) د وصل کلمې دي.

دیرلسم تمرین:

په لاندنیو جملو کي د وصل مناسبه کلمه و لیکئ او بیا ئې د جوابو له پاڼي سره و ګورئ:

- .... تا دوی ته و ویل دوی را نه غلل.
- مونږ .... تاسي به یو ځای هرات ته سره ولاړ سو.
- .... تاسي ډوډی خوړله پر ما هم ږغ و کئ.

ـ ته .... را غلې ما و نه لیدې .
ـ دی را غی .... کتابونه ئې را نه وړل .
ـ ...... به ته .... به دی را سره ولاړ سئ .

د ربط کلمې preposition

د ربط کلمې د اسم یا ضمیر سره یو ځای راځي او د اسم یا ضمیر رابطه (اړیکه) له فعل سره ښیي . مثالونه ئې :

ته ، په ، د ، په ... کي ، پر ، تر ، تر ... پوري ، له ... راهیسي ، له ... سره ، له ... څخه ....

احمد محمود ته و ویل . دلته (ته) د (محمود) اسم رابطه د (و ویل) له فعل سره ښیي .

ملالۍ په قلم لیک لیکي . دلته (په) د قلم اسم رابطه د (لیک لیکي) له فعل سره منځته را وړي .

قلم پر مځکه و لوېد .

ما په ښوونځي کي لوست و وایه .

تر تا به ځان در و رسوم .

زه نن له ننګرهار څخه را غلم .

زه نن له ننګرهاره را غلم .

بریښنا تر خوست پوري ځي .

بریښنا تر خوسته ځي.

پورتنۍ دوې جملې په هغو دوارو ډولو سمې دي.

موږ له پرون را هیسي خبرونه اورو.

موږ له محمود سره خبرې کړې دي.

خورلسم تمرین:

د لاندې جملو ځالي ځایونه د رابطو په مناسبو کلمو ډک کړئ!

- پلار احمد .... نصیحت و کړ.
- ملالۍ .... مور سره ولاړه.
- نجلۍ .... هغو کالي ور و مینځل.
- تا ...... کابل ...... پوهنځی و لوست.
- احمد ...... فراه .... را غی.

جمله:

کله چې یو څو ډغونه سره یو ځای سي کلمه ور څخه جوړه سي.

څو کلمې چې سره یو ځای سي یو معنا لرونکی عبارت ور څخه جوړ سي. دغه عبارت د جملې په نامه یادیږي.

مثالونه ئې:

هلکان ښوونځي ته ځي.

موږ لوست وایو.

آیا ته کور ته ولاړې ؟

شین ګله را سه !

کله چي موږ یو څه لیکو یا وایو ، ښکاره خبره ده چي هغه لیکنه یا بیان به له جملو څخه جوړه وي .

د دې له پاره چي په لیکنه یا بیان مو څوک و پوهیږي ښه به دا وي جملې مو لنډې وي .

دلته به د جملې یو څو ډولونه در و ښیو :

۱ـ خبریه جمله : هغه جمله ده چي د یو څه حال بیانوي لکه :
هلکان ښوونځي ته ځي .

۲ـ د پوښتني جمله : هغه جمله چي د یو څه پوښتنه کوي لکه :
آیا ته کور ته ولاړې ؟

۳ـ امریه جمله : هغه جمله ده چي د یوه کار امر کوي لکه :
شین ګله ، را سه !

لیک نښې :

لیک نښې په لیکنه کي کارول کیږي او دغه لاندې ډولونه ئې ډېر اړین دي :

۱ـ ټکی یا نقطه (.) : کله چي یوه جمله پای ته و رسیږي ، بیا دغه ټکی ایښودل کیږي لکه :

احمد له کابله را غی.

۲ـ کامه یا چپه و (،): کله چي څو شیان په یوه جمله کي یو ځای را سي باید تر منځ ئي (او) و لیکل سي. له ډیرو (او) لیکلو پر ځای دغه کامه ایښودل کیږي لکه:

احمد، محمود، شین ګل او ملالۍ سره خپلوان دي.

یا دا چي د یوې وقفې له پاره د دوو لنډو جملو تر منځ را وړل کیږي چي مثالونه ئې په لاندي جملو کي وینی.

احمد که نا روغه هم دئ، خو بیا هم را غی.

۳ـ د پوښتني نښه یا سوالیه (؟): کله چي په لیکنه کي یوه پوښتنه کوو، بیا نو د جملې په پای کي دغه نښه ایږدو.

رښا لا په کابل کي ده؟

له بده مرغه نن ورځ خلک په خپلو لیکنو کي دغه نښي نه کاروي. په زیاته بیا په فیس بوک کي. هغه وي چي څوک ئې په لیکنه نه پوهیږي، چي څه وایي.

۴ـ شارحه (:): دغه نښه هغه وخت کارول کیږي چي د یو څه په اره شرحه ور کول کیږي لکه:

ـ احمد داسي وایي:

ـ زه به ټوله پیښه در ته بیان کوم:

ـ د کتاب تر ځينو عنوانو وروسته دغه بيان را ځي:

۵ـ ندائيه ! : دغه نښه په دغو لاندي ځايو کي کارول کيږي:

ـ ملالۍ ! دلته را سه !

۶ـ اقتباسيه نښه " " : دغه نښه هغه وخت کارول کيږي، چيري چي ليکونکی په خپله ليکنه کي مستقيما د کوم بل چا خبره يا خبري را وړي لکه:

فزيک پوه ارشميدس ويلي دي "يو جسم هغه وخت په اوبو کي ډوبيږي چي کتله ئې د بېځايه سوو اوبو تر کتلې زياته وي".

د ګرامر د تمرينو د جوابو پاڼه

د لومړي تمرين جواب:

يو سړی ډاکټر ته ورغی او له خپلي ناروغۍ څخه ئې شکايت وکړ.

ډاکټر ور ته و ويل: "ولي وختي را نه غلې"؟

ناروغ ور ته و ويل: "پخوا مې له يوناني طبيب څخه دوا اخيسته".

ډاکټر و ويل: "هغه مزخرف سړی دئ او د ځو مزخرفو دواوو نومونه ئې زده دي او ډېر نه پوهيږي".

ناروغ و ويل: "هو! ستا مزخرف نوم ئې هم زده وو".

د دوهم تمرين جواب:

سلماني	ويني	وخت
سړي	پوښتنه	ورونه
سر	جواب	چړې
چاړه		

د دریم تمرین جواب:

خاص اسم: احمد شا بابا، هندوستان، کندهار

عام اسم: سفر، لښکر، خوا، ښار، شپې، تیاري، عسکر، تېښتنه، کور.

د څلورم تمرین جواب:

جمع	مفرد اسم
غله، غلو	غل، غله
سړي	سړی
کورونه	کور
دېوالونه	دېوال
خاوندان	خاوند
سوري	سوری
پېښې	پېښه
ناري	ناره
ورونه	ورور

د پنځم تمرين جواب:

مفعول	فاعل
انځر ګل	خوشال
احمد	مورې
تلويزيون	احمد
تلويزيون	مورې
د فتبال لوبه	
د احمد پلار	مورې

د شپږم تمرين جواب:

ده ، دوى ، د دې ، ما ، د دې ، ور ، تا ، دوى ، زما

د اووم تمرين جواب:

غايب	مخاطب	متكلم
د دې ، د ده	تاسي	
دوى		
ده		
دوى		ما
هغې	تاسي	
هغو		مورږ

د اتم تمرين جواب:

ښه ، سره ، ښکلی ، لوی ، جګي ، ځلورمه ، شپږمه، درو درو ، لسمه

د نهم تمرين جواب:

راځي، اخلي ، راوړل ، خبري کوي

د لسم تمرين جواب:

فعل	زمانه
ځي	حال
لولي	حال
ولاړل	مطلقه ماضي
لوستلی دئ	قريبه ماضي
ويلي ول	بعيده ماضي
به ... را سي	راتلونکې
تللی وم	بعيده ماضي
اغوستي ول	بعيده ماضي
را غلي دي	قريبه ماضي

د یوولسم تمرین جواب:

کول

حال	مطلقه ماضي	قریبه ماضي	بعیده ماضي	راتلونکي
کوم	و مي کی (کړ)	کړې مي دئ	کړ مي وو	و به ئې کړم
کوو	و مو کی (کړ)	کړې مو دئ	کړې مو وو	وبه ئې کړو
کوې	و دي (کړ)	کړې دي دئ	کړې دي وو	و به ئې کړې
کوی	ومو کی (کړ)	کړې مو دئ	کړې مو وو	و به ئې کړی
کوي	وئې کی (کړ)	کړې ئې دئ	کړې ئې وو	و به ئې کړي

کېدل

حال	مطلقه ماضي	قریبه ماضي	بعیده ماضي	راتلونکي
کېږم	سوم	سوی یم	سوی وم	و به سم
کېږو	سوو	سوي یو	سوي یو	و به سو
کېږې	سوې	سوی یې	سوی وې	و به سې
کېږی	سواست	سوي یاست	سوي واست	و به سی
کېږي	سو	سوی دئ	سوی وو	وبه سي
کېږي	سوه	سوې ده	سوې وه	و به سې
کېږي	سوه	سوي دي	سوي وه	و به سي

د دوولسم تمرين جواب:

د تمرين تر جوابونو لاندي کرښه کش سوې ده.

۱ ـ دوی په خندا را غلل.

په خندا ـ د (را غلل) فعل له پاره قيد دئ.

۲ ـ خدای دي په افغانستان کي ژر سوله را ولي.

ژر ـ د (را ولي) فعل له پاره قيد دئ.

۳ ـ سړی بايد له هر چا سره په ورين تندي خبري و کي.

په ورين تندي ـ د (خبري و کي) فعل له پاره قيد دئ.

۴ ـ محمود ښه په خندا خبري و کړلې.

ښه د په خندا له پاره او په خندا د (خبري و کړلې) د فعل له پاره قيد دئ.

۵ ـ هلک بيخي په خوښي کور ته را غی.

بيخي ـ د (په خوښي) قيد له پاره قيد دئ او (په خوښي) د راغی فعل له پاره قيد دئ.

۶ ـ رڼا د پلار سره په بيخي ډېره خوښي خبري و کړلې.

په بيخي ـ د (ډېره) قيد له پاره قيد او (ډېره) د (خوښي) قيد له پاره قيد دئ.

۷ ـ موږ به ډېر ژر کورته ولاړ سو.

ډېر ـ د (ژر) قيد له پاره قيد دئ چي (ژر) بيا د (ولاړ سو) له پاره قيد دئ.

۸ ـ دا له پلار سره په خوښي ولاړه.

په خوښي ـ د (ولاړه) فعل له پاره قید دئ.

د دیرلسم تمرین جواب:

ـ هر څومره چي تا دوی ته و ویل دوی را نه غلل.

ـ مورِ او تاسي به یو ځای هرات ته سره ولاړ سو.

ـ که تاسي ډوډۍ خوړله پر ما هم رږغ و کئ.

ـ ته چي را غلې ما و نه لیدې.

ـ دی را غی مګر کتابونه ئې را نه وړل.

ـ یا به ته یا به دی را سره ځي.

څورلسم تمرین:

ـ پلار احمد ته نصیحت و کړ.

ـ ملالۍ له مور سره ولاړه.

ـ نجلۍ د هغو کالي ور و مینځل.

ـ تا په کابل کي پوهنځئ و لوست.

ـ احمد له فراه څخه را غی.

Pashto grammar

Abdul Ali Rasulzada

۲۰۲۳۰۶۱۰